

УДК 613.15:658

Бахчиванжи Людмила Анатоліївна

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
Одеський національний технологічний університет*

Бахчиванжи Людмила Анатольевна

*кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры
Одесский национальный технологический университет*

Bakhchyvanzhy Liudmila

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
Odessa National Technological University
ORCID: 0000-0001-8381-9684*

Барбінягра Олександр Миколайович

*аспірант кафедри менеджменту
Одеського державного аграрного університету*

Барбинягра Александр Николаевич

*аспирант кафедры менеджмента
Одесского государственного аграрного университета*

Barbiniahra Oleksandr

*Postgraduate Student of the Department of Management
Odessa State Agrarian University*

**НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ:
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ
НАУЧНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ
ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ:
МЕТОДОЛОГИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ**

SCIENTIFIC SUPPORT OF FINANCIAL ACTIVITY DEVELOPMENT MANAGEMENT OF AGRARIAN ENTERPRISES: RESEARCH METHODOLOGY

Анотація. Розкрито методологію дослідження наукового забезпечення управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств. Галузеві особливості сільського господарства обумовлюють низку особливостей управління діяльністю аграрних підприємств та функціонування підсистем управління, зокрема фінансової. У статті обумовлено, що наявність в аграрних підприємствах залежності від значної кількості факторів зовнішнього середовища, сезонного характеру отримання прибутків, а також високої схильності до ризиків передбачає необхідність гнучкого управління розвитком фінансової діяльності.

У статті надано перелік елементів, які формують методологічну основу наукового дослідження проблеми управління розвитком фінансової діяльності. На основі теорії системи, принципу системного підходу та теорії фінансового управління сформовано комплексну програму дослідження проблеми управління розвитком фінансової діяльності. Такий підхід сприяв послідовному розв'язанню цілої низки специфічних завдань, визначенню основних методичних питань - об'єкта й предмета дослідження.

Запропоновано структурно-логічну схему дослідження, яка включає шість послідовних етапів: комплексний аналіз нормативно-правової бази та літературних джерел; формування програми, мети, завдань, обґрунтування методів, обсягу дослідження та уточнення окремих термінів категорійного-понятійного апарату досліджуваної проблеми; моніторинг статистичних даних щодо фінансового результату діяльності аграрних компаній та виявлення тенденцій в його змінах;

оцінка управління фінансовою діяльністю в АПК; дослідження сучасного стану наукового забезпечення управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств; узагальнення й аналіз одержаних результатів та обґрунтування рекомендацій щодо наукового забезпечення управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств.

Обґрунтовано перелік загальнонаукових та економічних методів дослідження для виконання його завдань. Досягнення достовірності та обґрунтованості результатів дослідження забезпечується використанням методів аналізу та синтезу, економіко-математичного моделювання, статистичної оптимізації, порівняння, регресійного аналізу.

Ключові слова: *управління, розвиток фінансової діяльності, аграрні підприємства, методологія дослідження, методи дослідження.*

Аннотація. *Раскрыто методологию исследования научного обеспечения управления развитием финансовой деятельности аграрных предприятий.*

Отраслевые особенности сельского хозяйства обуславливают ряд особенностей управления деятельностью аграрных предприятий и функционирования подсистем управления, в частности финансовой. В статье оговорено, что наличие в аграрных предприятиях зависимости от значительного количества факторов внешней среды, сезонного характера получения прибыли, а также высокой подверженности рискам предполагает необходимость гибкого управления развитием финансовой деятельности.

В статье дан перечень элементов, которые формируют методологическую основу научного исследования проблемы управления развитием финансовой деятельности. На основе теории системы, принципа системного подхода и теории финансового управления сформирована комплексная программа исследования проблемы управления

развитием финансовой деятельности. Такой подход способствовал последовательному решению целого ряда специфических задач, определению основных методических вопросов - объекта и предмета исследования.

Предложена структурно-логическая схема исследования, которая включает шесть последовательных этапов: комплексный анализ нормативно-правовой базы и литературных источников; формирование программы, целей, задач, обоснование методов, объема исследования и уточнения отдельных терминов категорично - понятийного аппарата исследуемой проблемы; мониторинг статистических данных по финансовому результату деятельности аграрных компаний и выявления тенденций в его изменениях; оценка управления финансовой деятельностью в АПК; исследование современного состояния научного обеспечения управления развитием финансовой деятельности аграрных предприятий; обобщение и анализ полученных результатов и обоснование рекомендаций по научному обеспечению управления развитием финансовой деятельности аграрных предприятий.

Обоснованно перечень общенаучных и экономических методов исследования для выполнения его задач. Достижение достоверности и обоснованности результатов исследования обеспечивается использованием методов анализа и синтеза, экономико-математического моделирования, статистической оптимизации, сравнения, регрессионного анализа.

Ключевые слова: *управление, развитие финансовой деятельности, аграрные предприятия, методология исследования, методы исследования.*

Summary. *The methodology of scientific support for the management of the financial activity of agrarian enterprises is revealed. Sectorial features of agriculture determine a number of features of management of agricultural*

enterprises and the functioning of management subsystems, including financial. The article stipulates that the presence in agricultural enterprises of dependence on a significant number of environmental factors, the seasonal nature of profits, as well as a high propensity to risk implies the need for flexible management of financial activities.

The article provides a list of elements that form the methodological basis of scientific research on the problem of managing the development of financial activities. On the basis of the theory of system, the principle of the system approach and the theory of financial management the complex program of research of a problem of management of development of financial activity is formed. This approach contributed to the consistent solution of a number of specific tasks, the definition of the main methodological issues - the object and subject of research.

The structural-logical scheme of the research is offered, which includes six successive stages: complex analysis of the normative-legal base and literature sources; formation of the program, the purpose, tasks, substantiation of methods, volume of research and specification of separate terms of the category-conceptual device of the researched problem; monitoring statistical data on the financial performance of agricultural companies and identifying trends in its changes; assessment of financial management in the agro-industrial complex; study of the current state of scientific support for the management of financial development of agricultural enterprises; generalization and analysis of the obtained results and substantiation of recommendations on scientific support of management of development of financial activity of agrarian enterprises.

The list of general scientific and economic research methods for its tasks is substantiated. Achieving the reliability and validity of the results of the study is ensured by the use of methods of analysis and synthesis, economic and mathematical modeling, statistical optimization, comparison, regression analysis.

Key words: *management, development of financial activity, agricultural enterprises, research methodology, research methods.*

Постановка проблеми. Національне економічне зростання у значній мірі залежить від стабільності функціонування аграрних підприємств, які перебувають на етапі капіталізації, модернізації виробничої бази, поступового формування міжнародної конкурентоспроможності та завоювання лідируючих позицій на ринку продовольства. Аграрний сектор відіграє стратегічну роль у процесі економічного розвитку країн, особливо тих, що розвиваються. Даний сектор економіки визнається пріоритетним напрямом в економіці України, зважаючи на те, що він продукує близько 15 % ВВП та є сферою прикладання праці близько 16 % зайнятого населення країни. Крім того, на аграрну продукцію припадає близько чверті експорту України.

Агробізнес стикається з численними ризиками протягом кожного вегетаційного періоду. Залежність від значної кількості факторів зовнішнього середовища, сезонний характер отримання прибутків, а також висока схильність до ризиків передбачає необхідність гнучкого управління грошовими потоками, структурою капіталу та процесом фінансування.

Зважаючи на це, особливої уваги заслуговує проблематика розвитку фінансової діяльності аграрних підприємств. Управління даним процесом є критично важливим у сучасних умовах ведення бізнесу в аграрній сфері, адже від цього залежить не тільки виживання підприємств в умовах посиленої конкуренції як з національними підприємствами, так і з імпортерами, а й можливість процвітання, виходу на міжнародний рівень та підвищення стандартів господарської діяльності. Однак формування ефективної системи управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств вимагає належного наукового забезпечення, що, у свою чергу,

потребує ведення активного наукового пошуку та методичного забезпечення дослідження зазначеної наукової проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на те, що серед функцій, які виконує в сучасних умовах наука, важливу роль відіграє управлінська функція, питанням методології науки і наукових досліджень приділяється велика увага в наукових публікаціях. Видатні вчені звертають увагу на те, що від формування свідомості науковця відносно сутності та аспектів методології дослідження, залежить формування основних його методичних питань: назви теми дослідження, мети, завдань, об'єкту, предмету дослідження, комплексу методів і прийомів. А це, в свою чергу, визначатиме повноту та комплексність дослідження, достовірність його результатів. Вітчизняні науковці, як узагальнює академік В.Г. Андрійчук, «методологію розглядають як учення про наукові методи пізнання і як систему наукових принципів, на основі яких базується дослідження та проводиться вибір пізнавальних засобів, методів і прийомів дослідження» [1]. Справедливим є визначення методології як «теорії методів дослідження, створення наукових концепцій як системи знань про теорію науки» [2].

Питанням методології наукового дослідження значну увагу приділяє Краус Н.М. На його думку, «мета наукового дослідження - визначення конкретного об'єкта і всебічне, достовірне вивчення його структури, характеристик, зв'язків на основі розроблених в науці принципів і методів пізнання, а також отримання корисних для діяльності людини результатів, впровадження у виробництво з подальшим ефектом. Об'єктом наукового дослідження є матеріальна або ідеальна системи, а предметом - структура системи, взаємодія її елементів, різні властивості, закономірності розвитку» [3, с. 15].

Щодо науково-теоретичного та методичного забезпечення проблеми управління фінансовою діяльністю, у науковій літературі переважно

розглядається категорійно-понятійний апарат, у той час як інші методичні аспекти, зокрема й сутності поняття розвитку фінансової діяльності, висвітлюються недостатньо. Так, у зарубіжних публікаціях фінансова діяльність розглядається як частина фінансового менеджменту, що відповідає за залучення та використання коштів, необхідних для ефективної діяльності підприємства [4]. В аспекті управління грошовими потоками фінансова діяльність ототожнюється з поняттям Cash-менеджмент [5; 6].

Як зазначають Налукова Н. та Бадида М., фінансова діяльність «є діяльністю, яка передбачає розробку та реалізацію управлінських рішень, пов'язаних із оптимальним формуванням страхових резервів із різноманітних джерел та забезпеченням їх ефективного вкладення у дозволені активи відповідно до визначених принципів з метою забезпечення позитивних якісних та кількісних змін у складі та структурі власного та залученого капіталів» [7, с. 105].

В управлінській структурі управління розвитком фінансової діяльності являється підсистемою управління розвитком підприємства, що, як визначає І.М. Хвостіна, є «цілеспрямованим впливом керуючої системи на керовану з метою забезпечення процесу переходу від поточного стану підприємства до кращого» [8, с. 30].

У ряді публікацій Пристемського О.С. [9], Жука В.М. [10], Зеліско І.М. [11], Трусової Н.В. [12], Кручок С.І. [13], присвячених фінансовим аспектам, обґрунтовано підходи до управління фінансовою діяльністю аграрних підприємств. Поняття ж «розвиток фінансової діяльності аграрних підприємств» досить рідко зустрічаються в науковій літературі, тому обґрунтування управління ним та дослідження з огляду на галузеві особливості сільського господарства вимагає належного теоретико-методологічного та методичного забезпечення.

Формулювання мети статті. Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних основ та основних методичних питань дослідження управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств та його наукового забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток фінансової діяльності підприємства є безперервним процесом кількісних та якісних змін у фінансуванні, управлінні капіталом та управлінні грошовими потоками підприємства, які відбуваються у результаті взаємодії із зовнішнім середовищем. Фінансова діяльність характеризується наявністю багатьох напрямів, аналіз змісту яких дозволяє робити висновок, що розвиток фінансової діяльності аграрних підприємств характеризує ціла низка отриманих в процесі її здійснення результатів, зокрема таких, як зростання доходів і прибутку, реалізація виявлених резервів зниження собівартості, оптимізація структури капіталу, формування належного рівня платоспроможності та ліквідності, оптимізація витрат на придбання ресурсів та утримання матеріально-технічної бази, поліпшення стану земельних ресурсів в аграрних підприємствах, підвищення рівня їх родючості та окупності витрат на утримання і оренду, підвищення рівня технологічної ефективності використання біологічних активів, забезпечення фінансової безпеки в умовах формування ринку землі, зниження ступеня фінансових ризиків та ймовірності банкрутства. Для досягнення цих результатів у системі управління розвитком підприємства має функціонувати підсистема управління розвитком фінансової діяльності підприємства, ефективність якої в аграрному секторі залежить від розміру підприємства, його організаційно правової форми, спеціалізації, концентрації виробництва, ступеня розвитку виробничої, фінансової та маркетингової диверсифікації й агропромислової інтеграції.

Виходячи з перелічених критеріїв, сутність управління розвитком фінансової діяльності аграрного підприємства полягає у безперервному

процесі використання сукупності методів, інструментів, методик, технік і технологій для забезпечення позитивних кількісних та якісних змін у фінансуванні, управлінні капіталом та управлінні грошовими потоками підприємства для забезпечення адаптивності та результативності підприємства в довгостроковій перспективі в умовах динамічного ринкового середовища, нестабільних розмірів ринку і пропозиції аграрної продукції, залежних в значній мірі від погодно-кліматичних умов. Управлінський процес передбачає встановлення завдань на основі принципів безперервності, послідовності, поступовості, неоднаковості швидкості, спіральності, взаємозв'язку, внутрішньої та зовнішньої залежності, структурних та функціональних змін, кількісних та якісних змін, а також передбачуваності та реалізується за допомогою реалізації функцій (визначення рівня розвитку фінансової діяльності підприємства та аналіз поточного фінансового стану, прогнозування та планування розвитку фінансової діяльності, організація управління розвитком на основі проєктування нових або вдосконалення наявних структур, мотивацій розвитку фінансової діяльності, контроль за процесом розвитку).

Науково-теоретичне обґрунтування розвитку управління фінансовою діяльністю в сучасних умовах реформування і становлення фінансового менеджменту в підприємствах аграрної сфери з урахуванням головних напрямів світового розвитку – багатогранне й складне завдання. Методологічною основою наукового дослідження даної проблеми є:

- обґрунтування напрямів і завдань дослідження;
- розробка та інтерпретація методу й алгоритму розв'язання завдань;
- визначення програмно-цільової структури та етапності дослідження;
- обґрунтування відповідного категорійно-понятійного апарату;

- виявлення шляхів розвитку фінансового управління;
- інтерпретація, узагальнення результатів дослідження;
- формулювання висновків і оцінка одержаних результатів.

Здійснення наукового дослідження проблеми управління розвитком фінансової діяльності та розв'язання його завдань потребує розробки спеціальної комплексної програми дослідження (табл. 1), що формується з використанням положень теорії системи, методики і принципу системного підходу, як одного з ключових у філософському рівні методології, та на основі сучасних досягнень науки фінансового управління.

Таблиця 1

Програма, методичні питання та методи дослідження проблеми управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств

Методичні питання дослідження	
Тема дослідження	Управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств
Об'єкт дослідження	Процес управління розвитком фінансової діяльності підприємств.
Предмет дослідження	Теоретичні, методичні, практичні основи і принципи забезпечення ефективного управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств.
Наукова проблема	Не розкрито сутність управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств, особливо з питань, що стосуються розробки прагматичної, науково обгрунтованої і водночас ефективної системи управління.
Мета дослідження	Наукове обгрунтування теоретико-методологічних засад та розробка практичних рекомендацій щодо формування стратегій ефективного управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств.
Завдання дослідження:	<ul style="list-style-type: none">- Поглибити і конкретизувати понятійний апарат управління розвитком фінансової діяльності, зокрема щодо розвитку аграрної сфери України для забезпечення її ефективного функціонування;- Визначити передумови формування й розвитку економічних взаємовідносин інститутів фінансів в аграрній сфері України;- Висвітлити особливості стратегічного розвитку фінансової діяльності економічної системи як складової ефективного розвитку аграрної економіки в цифровому середовищі;- Виявити передумови та визначальні чинники формування системи управління розвитком фінансової діяльності, що сприятиме їх ефективному розвитку;

	- Узагальнити одержані результати та обґрунтувати рекомендації щодо наукового забезпечення
Методи дослідження	Таблично-графічні, системного підходу, системного аналізу, історичний, статистичний, економічний, інформаційний, експертних оцінок, моделювання, прогнозування
Джерела інформації	Літературні джерела, фінансові звіти підприємств, нормативно-правова база

Джерело: розробка авторів

Такий підхід забезпечує послідовне розв'язання цілої низки специфічних завдань, визначення конкретного об'єкта й предмета дослідження, а також його етапності. Теоретико - методологічну основу дослідження формують загальнонаукові принципи пізнання: розвитку, системності та система загальнонаукових і спеціальних методів, яка дозволить досліджувати процеси й явища в їх взаємозв'язку і розвитку та вирішувати проблемні наукові завдання.

Для реалізації визначених мети і завдань у процесі виконання дослідження запропоновано використання комплексу взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих загальнонаукових і спеціальних підходів і методів, спрямованих на отримання об'єктивних і достовірних результатів, а саме: методів системного аналізу - для проведення кількісного та якісного аналізу фінансових звітів підприємств; системний підхід – для дослідження взаємопов'язаних елементів економічної системи, які формують єдине ціле.

Системний аналіз – це методологія вирішення проблем інноваційними методами, заснована на концепції систем. У центрі методології системного аналізу знаходиться операція кількісного порівняння альтернатив для вибору однієї, що підлягає реалізації. Щоб досягти кінцевого результату, необхідно дати кількісну оцінку якості альтернатив. Досягти цього можна, якщо враховані всі елементи - альтернативи і дано правильні оцінки кожному елементу. Звідси виникає

необхідність об'єднання всіх елементів, пов'язаних з даною проблемою, в систему, що дозволить вирішити досліджувану проблему.

Головна мета системного аналізу – виявити і усунути невизначеність при вирішенні складної проблеми на основі пошуку найкращого рішення з існуючих альтернатив.

Застосування системного аналізу та підходу дозволить виявити закономірність системи управління розвитком фінансової діяльності.

Методи системного аналізу та системний підхід мають бути реалізовані у вирішенні всіх аспектів досліджуваної проблеми, а саме:

- історичний метод – для дослідження об'єктів та форм фінансової діяльності, для вивчення стану і перспектив розвитку системи управління розвитком фінансової діяльності АПК;
- інформаційний метод – для здійснення систематизації інформації та комплексного її використання.

Статистичний метод дозволить сформувати систему показників оцінки ефективності управління розвитком фінансової діяльності та підібрати прийоми економіко-статистичного аналізу основних фінансових показників.

Метод моделювання обумовить можливість проведення функціонального-структурного аналізу системи управління та дозволить побудувати оптимальну модель управління розвитком фінансової діяльності.

З огляду на важливість прогностичної функції економічної науки, в якості одного із ключових слід прийняти метод прогнозування - сукупність операцій і прийомів, які на основі ретроспективних даних, екзогенних (зовнішніх) та ендогенних (внутрішніх) об'єкта прогнозування, а також їхніх змін дають можливість передбачати майбутній його розвиток. Цей метод також є доцільним для використання при формуванні висновків, рекомендацій і визначення

шляхів подальшого розвитку управління розвитком фінансової діяльності аграрного підприємства.

Конкретнонауковий рівень методології наукового дослідження представлений у дослідженні стану і перспектив управління розвитком підприємницької діяльності економічним методом, що забезпечує сукупність засобів та інструментів, які цілеспрямовано впливають на створення умов для функціонування й розвитку фінансової складової підприємництва.

Вибудовуючи тактику дослідження ефективності управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств, доцільно виокремити шість етапів. Перший з них пов'язаний з обґрунтуванням актуальності проблеми дослідження, оцінкою рівня її дослідженості та комплексним аналізом вторинної інформації, джерелом якої є наукові публікації та нормативні, довідкові й інші джерела.

Метою другого етапу стане формуванням програми, завдань, обґрунтування методів, обсягу дослідження та уточнення окремих дефініцій категорійного-понятійного апарату досліджуваної проблеми.

На третьому етапі має бути здійснений моніторинг результатів фінансової діяльності на основі розрахунку фінансових показників, але доцільно обумовити, яким має бути результат цього моніторингу.

Четвертий етап доцільно присвятити дослідженню стану управління розвитком фінансової діяльності та оцінці його ефективності.

Метою п'ятого етапу закономірно стане обґрунтування пріоритетних напрямів підвищення ефективності управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств у контексті забезпечення стратегії фінансової стабільності .

Завданням шостого заключного етапу є узагальнення й аналіз одержаних результатів та обґрунтування рекомендацій щодо

вдосконалення наукового забезпечення управління розвитком фінансової діяльності.

Застосування системного підходу до наукового забезпечення управління розвитком фінансової діяльності дозволило об'єднати в одну структурно-логічну послідовність виділені в теорії і практиці фінансового менеджменту три підходи до управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств (традиційний, диверсифікаційний та збалансовуючий), які не заперечують, а доповнюють один одного (рис. 1).

Рис. 1. Структурно-логічна послідовність управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств

Джерело: розробка авторів

Використання даної структурно-логічної схеми дозволить ідентифікувати потенційний вектор розвитку фінансової діяльності та наявні відхилення, які потребують коригування в процесі управління

Висновки та перспективи досліджень. У результаті систематизації та опрацювання теоретико-методичних засад управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств було отримано наступні висновки:

1. На основі проведеного дослідження сутності понять «розвиток», «фінансова діяльність», «управління» було запропоновано розуміти під поняттям «управління розвитком фінансової діяльності підприємства» безперервний процес використання сукупності методів, інструментів, методик, технік і технологій для забезпечення позитивних кількісних та якісних змін у фінансуванні, управлінні капіталом та управлінні грошовими потоками підприємства для забезпечення адаптивності та результативності підприємства в довгостроковій перспективі. Стосовно аграрних підприємств у науковому забезпеченні управління розвитком фінансової діяльності слід враховувати особливості їх функціонування в умовах динамічного ринкового середовища, нестабільних розмірів ринку і пропозиції аграрної продукції, залежних в значній мірі від погодно-кліматичних умов.

2. Завдання управління розвитком фінансової діяльності підприємства постійно змінюються, тому їх необхідно визначати відповідно до стадії розвитку та специфічних характеристик кожного окремого підприємства. Формування завдань повинно спиратися на такі принципи: безперервності, послідовності, поступовості, неоднаковості швидкості, спіральності, взаємозв'язку, внутрішньої та зовнішньої залежності, структурних та функціональних змін, кількісних та якісних змін, передбачуваності.

3. У результаті систематизації функцій управління, розвитку та фінансової діяльності було виявлено, що управління розвитком фінансової діяльності підприємства передбачає виконання таких функцій: визначення рівня розвитку фінансової діяльності підприємства та аналіз поточного фінансового стану, прогнозування та планування розвитку фінансової діяльності, організація управління розвитком на основі проєктування нових або вдосконалення наявних структур, мотивацій розвитку фінансової діяльності, контроль за процесом розвитку.

4. Теорія і практика фінансового управління демонструють існування трьох основних підходів до управління розвитком фінансової діяльності аграрних підприємств: традиційного, диверсифікаційного та збалансовуючого. Ці підходи не суперечать один одному, а вказують на різні аспекти процесу управління. Запропоновано об'єднати їх в єдину структурно-логічну послідовність, яка полягає в ідентифікації відповідності фінансової діяльності наявним нормативно-правовим вимогам, доступності різних джерел фінансування, достатності рівня ліквідності та деформованості взаємозв'язку між ліквідністю та прибутковістю, що дозволяє визначити вектор розвитку та встановити необхідність внесення коригувань в управління даним процесом.

Подальші дослідження будуть спрямовані на формування моделі ефективного управління розвитком фінансової діяльності та обґрунтування стратегічних напрямів щодо забезпечення фінансової рівноваги аграрних підприємств.

Література

1. Андрійчук В.Г. Сутнісний аспект методології наукових досліджень. Економіка АПК. 2016. С. 87-94.

2. Міщенко І.А., Чорний Г.М., Фіщук Н.Ю. Методологія дослідження в контексті дисертаційних і дипломних робіт з економіки. Економіка АПК. 2017. С. 87-90.
3. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
4. Zoni L., Pippo F. CFO and finance function: what matters in value creation. *Journal of Accounting & Organizational Change*. 2017. Vol. 13. No. 2. P. 216-238.
5. Matthew Abioro. The impact of cash management on the performance of manufacturing companies in Nigeria. *Uncertain Supply chain management*. 2013. No 1.3. P. 177-192.
6. Huseyin Yilmaz. Another perspective to corporate cash management: a new model and definition. *International Journal of Humanities and Social Science*. 2011. № 1.11. P. 284-289.
7. Налукова Н., Бадида М. Фінансова діяльність страховика: концептуальні засади теорії і практики. *Світ фінансів*. 2015. № 2. С. 105-117.
8. Хвостіна І. М. Механізм управління розвитком підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 1. С. 30-33.
9. Prystemskiy O. S. Prospects of providing financial security of agricultural development // *Scientific approaches to modernizing the economic system: vector of development: collective monograph* / V. O. Boiko, N. I. Verkhoglyadova, O. M. Volska, V. H. Hranovska. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2020. P. 274–290.
10. Жук В. М., Бездушна Ю. С., Вдовенко О. С. Облікові технології у забезпеченні інвестиційної привабливості та фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси*. 2013. С. 32-38.

11. Зеліско І. М. Управління фінансовим забезпеченням діяльності аграрних холдингів. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 24. С. 7-10.
12. Трусова Н. В. Аналіз елементів механізму виникнення кризи ліквідності аграрних підприємств. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2013. № 1(3). С. 271-277.
13. Крючок С. І. Вплив ресурсного забезпечення на стійкість економічного розвитку сільськогосподарських підприємств // Ефективна економіка. 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=6629> (дата звернення: 26.08.2021)

References

1. Andriichuk V.H. Sutnisnyi aspekt metodolohii naukovykh doslidzhen. Ekonomika APK. 2016. S. 87-94.
2. Mishchenko I.A., Chornyi H.M., Fishchuk N.Iu. Metodolohiia doslidzhennia v konteksti dysertatsiinykh i dyplomnykh robit z ekonomiky. Ekonomika APK. 2017. S. 87-90.
3. Kraus N.M. Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen: navchalnometodychnyi posibnyk. Poltava: Oriiana, 2012. 183 s.
4. Zoni L., Pippo F. CFO and finance function: what matters in value creation. Journal of Accounting & Organizational Change. 2017. Vol. 13. No. 2. P. 216-238.
5. Matthew Abioro. The impact of cash management on the performance of manufacturing companies in Nigeria. Uncertain Supply chain management. 2013. No 1.3. P. 177-192.

6. Huseyin Yilmaz. Another perspective to corporate cash management: a new model and definition. *International Journal of Humanities and Social Science*. 2011. № 1.11. P. 284-289.
7. Nalukova N., Badyda M. Finansova diialnist strakhovyka: kontseptualni zasady teorii i praktyky. *Svit finansiv*. 2015. № 2. S. 105-117.
8. Khvostina I. M. Mekhanizm upravlinnia rozvytkom pidpryiemstva. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2015. № 1. S. 30-33.
9. Prystemskiy O. S. Prospects of providing financial security of agricultural development // *Scientific approaches to modernizing the economic system: vector of development: collective monograph* / V. O. Boiko, N. I. Verkhoglyadova, O. M. Volska, V. H. Hranovska. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2020. P. 274–290.
10. Zhuk V. M., Bezdushna Yu. S., Vdovenko O. S. Oblikovi tekhnolohii u zabezpechenni investytsiinoi pryvablyvosti ta finansovoi bezpeky silskohospodarskykh pidpryiemstv. *Oblik i finansy*. 2013. S. 32-38.
11. Zelisko I. M. Upravlinnia finansovym zabezpechenniam diialnosti ahrarnykh kholdynhiv. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2016. № 24. S. 7-10.
12. Trusova N. V. Analiz elementiv mekhanizmu vynyknennia kryzy likvidnosti ahrarnykh pidpryiemstv. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky)*. 2013. № 1(3). S. 271-277.
13. Kriuchok S. I. Vplyv resursnoho zabezpechennia na stiikist ekonomichnoho rozvytku silskohospodarskykh pidpryiemstv // *Efektivna ekonomika*. 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=6629> (data zvernennia: 26.08.2021)